

30. september 2021

Høringsvar til Danmarks første havplan fra Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri PO

FSK-PO takker for muligheden for at kommentere havplanen. Vi henviser til vores høringssvar på fugleområder og havstrategiområder fra juni 2021 samt vores høringssvar på havvind fra 27 september 2021. Vi har lavet specifikke høringssvar på VE området i Jammerbugt, der er indsendt separat. Disse bemærkninger samt yderligere bemærkninger er samlet herunder.

Kort resume af høringssvaret

Havplanen er ikke økosystembaseret, og lever blandt andet ikke op til målsætninger i havstrategidirektivet og EUs biodiversitetsstrategi. Havplanen øger presset på den marine natur. Selvom målet er det modsatte. Dermed lever planen ikke op til sin egen målsætning om at udnytte havets ressourcer på et bæredygtigt grundlag under anvendelse af en økosystembaseret tilgang, og sænke presset på den marine natur.

Miljøvurderingen kortlægger ikke i tilstrækkelig grad de miljøkonsekvenser, der er for Havplanen. Hermed er planen og den medfølgende miljøvurderingen ikke brugbar i forhold til at kunne planlægge sig ud af evt. konflikter. Havplanen inddrager heller ikke muslingepolitikens målsætninger om at forskellige produktionsformer i samspil skal sikre en mindre miljøpåvirkning.

Dermed er planen hverken relevant eller brugbar som værktøj til at sikre bæredygtighed og sameksistens. Den er blot en videreførelse af den nuværende tilgang til brug af havets resurser. Derfor anbefaler FSK-PO, at planen i sin nuværende form ikke godkendes.

Planen bør ændres radikalt, så den reducerer presset på naturen og fremmer havets mulighed for at sikre bæredygtig mad og lagre CO₂. En ny og bedre havplan bør blandt andet:

- Prioritere, styrke og fremme det skånsomme fiskeri, ved at oprette zoner hvor det skånsomme fiskeri har fortrinsret. Minimum 20 % af havet bør reserveres til kystfiskere med skånsomme redskaber. Dette vil sænke presset på den marine natur.
- Ikke rammesætte og øger ødelæggelse af naturen via eksempelvis øget råstofindvinding, og storstilet muslingeproduktion
- Være i tråd med naturdirektiver og EUs biodiversitetsstrategi

- Følges af en miljøvurdering af den samlede plan og planlagte aktiviteter i planen, der inddrager tilgængelig viden, og som i tilstrækkelig grad oplyser om konsekvenserne ved at implementere planen.
- Sænke presset på den marine natur
- Sikre store områder der inddrager havet som en nøglespiller i at binde kulstof og dermed modgå klimaforandringer
- Sigte på at projekter implementeres på en måde der for så vidt muligt sikre mere natur og mere bæredygtig produktion, herunder mere skånsomt fiskeri
- At skånsomt fiskeri og havets evne til at binde kulstof nævnes som økosystemtjenester

FSK-POs hørings svar er herunder:

Havplanen er ikke bæredygtig

Ifølge miljøvurderingen vurderes udstedelsen af havplanen at kunne bidrage til at "fremme økonomisk vækst samt udvikling af havarealer og udnyttelse af havressourcer på et bæredygtigt grundlag under anvendelse af en økosystembaseret tilgang". ØKOMAR projektet har dog vist, at der ikke er evidens for at planen vil være bæredygtig, og at planen - hvis den ikke ændres væsentligt - vil føre til forringelser af miljøtilstanden (jf. Havstrategidirektivet) og den økologiske tilstand (jf. Vand rammedirektivet)¹. Alene på den baggrund dumper havplanen.

Menneskeheden står overfor to store kriser. En biodiversitetskriser og en klimakrise. De kan syntes langt væk, men kystfiskerne oplever disse kriser meget tæt på hver dag de fisker. Fiskene forsvinder fra kysterne og vejret er blevet mere uforudsigeligt, og de gamle mønstre fiskene har fulgt, er ikke længere sikre.

Havplanen bør ændres radikalt, så den ikke bare giver mere plads til eksisterende aktiviteter, men faktisk sikrer at vi fortsat kan høste mad i havet. Og så bør den sikre at havets natursystemer genopbygges så de kan bidrage til at modvirke klimakrisen.

Skånsomt fiskeri – en nøglespiller i den grønne omstilling

Skånsomt fiskeri bør ses som en integreret del af en bæredygtig fremtid. Skånsomt fiskeri bakkes op af både forskere² og miljøorganisationer³ som en vigtig del af den grønne omstilling.

¹ Den dansk havplan. Oplæg for Folketingets Erhvervsudvalg 5. november 2020. Af Mikkel Klougart, programchef, VELUX FONDEN, Tanja Nielsen, fondsrådgiver, VELUX FONDEN og Jesper Andersen, forskningschef, NIVA Danmark

² Seniorforsker Jørgen L. S. Hansen, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet har blandt andet [skrevet](#) at: " Et forsigtighedsprincip udmøntet i etablering af områder af væsentlig størrelse, der er beskyttet mod trawling vil i første omgang være det mest oplagte og rettidige nationale modtræk og bidrag i forhold til de to globale kriser", og IPBES [anbefalede](#) i maj 2021 flg.: "En handlemulighed er lukning af områder for bundtrawl samt fordeling af kvoter til specifikke fangstmetoder eller gennem havplanen at reservere produktive havarealer til fi-skeri alene med naturskånsomme redskaber.

³ Se f.eks. WWF fiskeguide her: <https://fiskeguiden.wwf.dk/>, og

Regeringen støtter⁴ rådskonklusionerne om at 25 % af EUs landbrug skal være økologisk i 2030. Rådskonklusionerne anerkender at for yderligere at stimulere produktion og forarbejdning af økologiske varer, er udvikling nødvendig i alle faser af forsyningskæden.

Vi skal op på samme ambitionsniveau for det skånsomme fiskeri. Dette er ikke en havplans øvelse alene. Men havplanen skal sikre, at der er områder, hvor de skånsomme fiskere har fortrinsret. Desværre griber havplanen ikke denne mulighed. Skånsomt kystfiskerne kan sikre mad fra havet, på en måde der ikke udsætter hverken klima eller den marine natur for unødigt pres.

Skånsomt fiskeri:

- Er klimavenligt. Fisk fra skånsomt fiskerier har et lavere klimaaftryk sammenlignet med det konventionelle konsumfiskeri.
- Påvirker ikke havbunden negativt, og er dermed ikke en trussel imod den vigtige bundfauna og bundnatur
- Fisker med minimal bifangst af småfisk
- Kan sikre både fisk og fiskeri. I områder med kun skånsomt fiskeri kommer der flere fisk og en bedre biodiversitet end i øvrige områder. Det ses i Øresund, men også i undersøgte områder i England⁵.
- Kan sikre et fiskeri uden at ødelægge havets evne til at optage og binde kulstof, idet bundslæbende fiskeri potentielt kan hindre havbunden i at optage og lagre kulstof⁶.

På den baggrund mener FSK-PO, at en af de store mangler i havplanen er, at der ikke udlægges områder til skånsomt fiskeri. Sådanne områder vil kunne bidrage til opnå en lang række miljø- og fiskeripolitiske målsætninger.

Havplanen lever pt. ikke op til målet om at reducere presset og sikre en bæredygtig løsning.

Ved kun at fiske skånsomt i store dele af havet vil presset imod den marine natur blive reduceret betydeligt. Og man ville i nogen udstrækning kunne nå målet om at udnytte havressourcer på et bæredygtigt grundlag.

Havplanen bør beskytte og fremme havgræsser

Det fremgår af redegørelsen, at havplanen understøtter målet om at reducere den danske CO₂-udledning med 70 procent inden 2030 ved at være blandt Europas mest ambitiøse på havvind.

⁴ <https://www.eu.dk/samling/20201/raadsmoede/575431/bilag/2/2429421.pdf>

⁵ Davies et. al. 2021. Ecosystem Approach to Fisheries Management works— How switching from mobile to static fishing gear improves populations of fished and non-fished species inside a marine-protected area. Journal of Applied ecology.

⁶ Sala, E., Mayorga, J., Bradley, D. et al. Protecting the global ocean for biodiversity, food and climate. Nature 592, 397–402 (2021). <https://doi.org/10.1038/s41586-021-03371-z>

FSK-PO bakker fuldt ud op om regeringens målsætning om mere vedvarende energi. Men vi mener ikke, at havplanen i høj nok grad bidrager til opnåelse af klimamål på andre områder.

Havets potentiale i at bidrage til at modstå klimaforandringer er meget stor. Desværre griber havplanen ikke denne mulighed. En økosystembaseret tilgang bør ifølge miljøvurderingen blandt indebærer hensynet til "økosystem tjenester" (side 34). Det er dog ikke lykkedes FSK-PO at se havets evne til at binde CO₂ nævnt som en økosystemtjeneste nogle steder i materialet. Dette er en stor fejl. Og bør rettes.

I 2019 udkom rapporten "*The Ocean as a Solution to Climate Change: Five Opportunities for Action*". Havvind er i rapporten helt central. Ikke kun på øer, som er den danske plan. Men også andre former for havvind. Det fremgår også af rapporten, at især beskyttelse og restaurering af havgræsser er den perfekte kombination af tiltag, der både bidrager til at optage CO₂ men også gavner mange andre processer i havet.

FSK-PO mener derfor at:

- Havgræssers rolle i at modvirke klimaforandringer bør nævnes specifikt (eksempelvis i afsnit 5.4.2 Undervandsvegetation)
- At havets mulighed for at optage og binde CO₂ bør nævnes som en økosystemtjeneste
- At havets mulighed for at optage og lagre CO₂ kvantificeres og værdisættes
- Der udpeges store sammenhængende udviklingsområder til genetablering af havgræsser med henblik på at binde CO₂ og bidrage til mere biodiversitet/flere områder til fisk.
- Nuværende og potentielle havgræsområder beskyttes imod fysisk ødelæggelse. Det betyder blandt andet at kulturbanker, smartfarms, klapning og råstofindvinding ikke bør kunne foregå i områder, hvor der vokser eller potentielt kan vokse havgræsser.

Havvind bør ikke ødelægge natur og udvikling af skånsomt kystfiskeri

Havplanen udlægger udviklingsområder til havvind. FSK-PO bakker fuldt ud op om havvind og 70 % målsætningen, men ser den ensidige fokus på havvind som en trussel imod biodiversitet, natur og skånsomt fiskeri.

Det skal sikres at havvind ikke bliver en hindring for udvikling og øgning af det skånsomme fiskeri, men at fiskeriet og biodiversiteten kan blive boostet af havvind.

Områder til havvind – anbefaler at flytte et udviklingsområde

Etablering af havvind bør understøtte skånsomt fiskeri, placeres i samarbejde med kystfiskerne, og ikke lægges på vigtige pladser for det skånsomme kystfiskeri. Derudover bør møller og kabler placeres så det understøtter både fiskeri med garn, tejner, kroge og ankret snurrevod imellem møllerne og kabler, når møllerne står færdige.

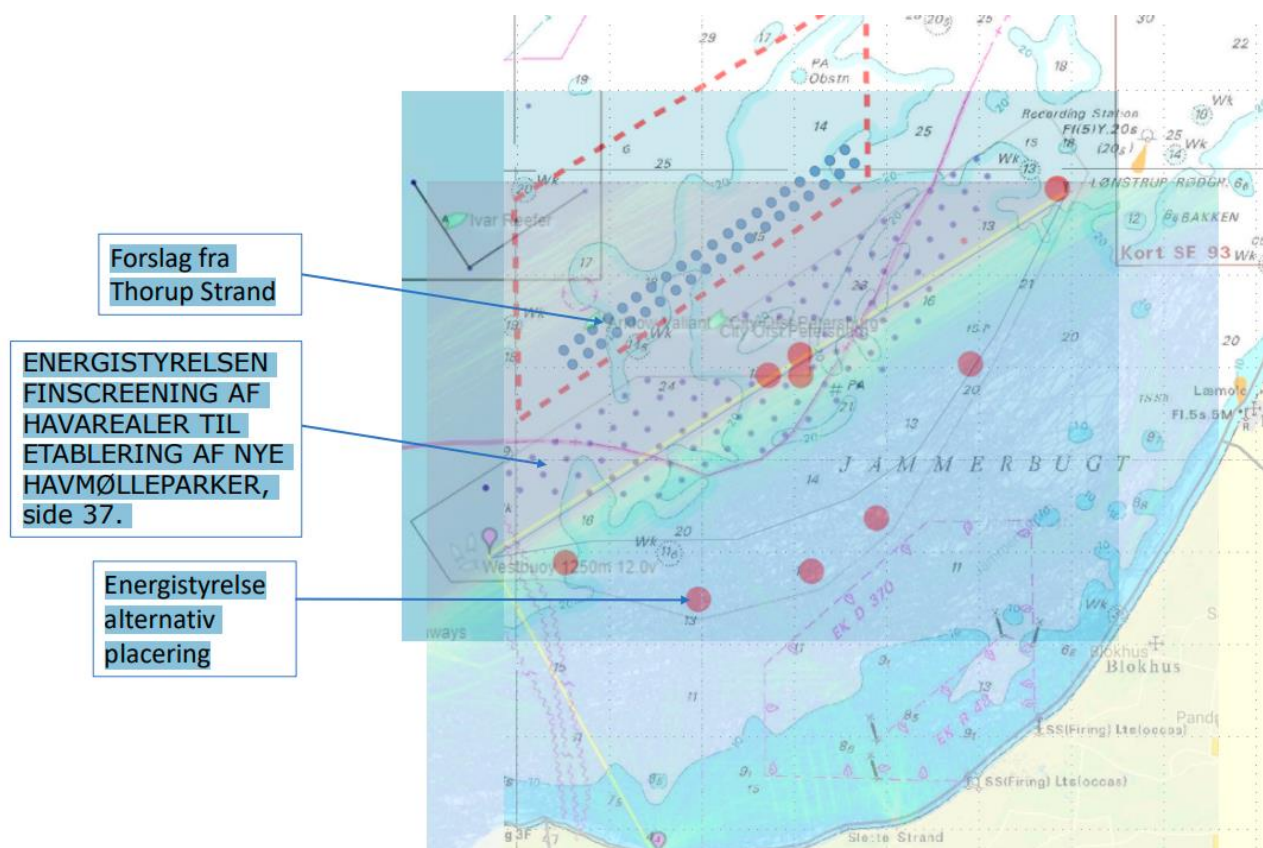
Der er udlagt et område til VE i Jammerbugt. Netop dette område karambolere med fiskernes primære fiskepladser, og dermed en trussel imod det skånsomme og kystnære fiskeri.

Thorupstrand Kystfiskerlaug har lavet et udkast til alternativ placering af havvind i Jammerbugt. Denne fremgår af figuren herunder. Den alternative placeringen er lavet i et samarbejde imellem Thorupstrand Kystfiskerlaug og ingeniør Søren A Nielsen, der er ekspert i vindmølle fundamenter, og tidligere principal advisor i ingeniørfirmaet Universal Foundation.

Den alternative placering bygger altså på, at det er muligt ud fra havbund og dybde at placere møllerne her. En placering der vil sikre både havvind og skånsomt fiskeri fra Thorupstrand.

FSK-PO anbefaler derfor at der igangsættes en ny proces i forhold til at udpege et nyt udviklingsområde for VE i Jammerbugt, der sikre både havvind og det skånsomme kystfiskeri.

Vi henviser desuden til det brev som Thorupstrand kystfiskerlaug sendte til Energiministeriet 21.11.2018. Brevet er vedhæftet. .

Råstoffer og energiøer

De planlagte energiøer er ikke en bæredygtig løsning hvis sandet/råstofferne skal komme fra fiskepladser, gyde- og opvækstområder. FSK-PO foreslår derfor, at man ikke bruger jomfrulige råstoffer til etablering af energiøer, men genbruger f. eks. klappet materiale. Det forventes ifølge de offentliggjorte scenarier at man ved sænkekasse modellen skal bruge op imod 17 mio. m³ råstoffer. I dag udvindes der ca. 10 mio m³ årligt fra havet. Der er altså tale om en betydelig udvidelse af indvinding af marine råstoffer.

I Danmark klappes årligt ca. 3,3 mio. m³ havbundsmateriale (baseret på data fra 2016-2018)⁸. Med god planlægning kan man allerede nu afdække hvor stor en andel af det klappede materiale der kan genbruges til energiøen, sådan at det undgås at bruge jomfruelige råstoffer.

Alternativet er at man ikke laver en inddæmmed ø, som aftalt⁹, men bygger en platform der ikke kræver en øget indvinding af råstoffer.

Råstofområder - tager ikke hensyn til fisk, miljøvurdering mangler, er ikke økosystembaseret og lever ikke op til EUs biodiversitesstrategi

FSK mener, at for at man som interessent eller Folketing skal kunne tage et oplyst valg, er man nød til at kende til konsekvenserne. For råstofområderne giver Havplanen ikke et oplyst grundlag, og fejler hermed eklatant på sit formål.

Råstofindvinding er i dag den største årsag til fysisk tab af havbund, og Havplanen lægger op til en massiv forøgelse af råstofindvinding. Stigningen i indvinding bekræftes af ØKOMAR projektet, der har vurderet, at man for nuværende må forvente at presset fra råstofindvinding stiger med 20 % over de næste år¹⁰. I miljøvurderingen fremgår der derudover at vi kan komme i den situation at vi er nød til at udlægge yderligere områder.

Råstofindvindingsområder opgøres som tabt havbund under deskriptor 6 i havstrategidirektivet¹¹, og Ifølge miljøvurderingen kan brug af de udlagte områder medføre en væsentlig negativ påvirkning på fiskebestandene, og en væsentlig negativ påvirkning af havbundens integritet kan ikke udelukkes, hvilket kan medvirke til tab af naturtyper og fragmentering af naturtyper i de udlagte områder.

⁷ <https://miljøtilstand.nu/temaer/naturressourcer/indvinding-af-sand-grus-og-sten/>

⁸ Faglig beskrivelse af klapområdet. Miljø- og fødevarerministeriet. 2020.

⁹ Jf. tillæg til klimaaf tale om energi og industri af 22. juni 2020 vedr. Ejerskab og konstruktion af energiøer mv. Energiministeriet februar 2021.

¹⁰ Andersen, J.H., J. Bendtsen, K.J.Hammer, E.T.Harvey, S.W. Knudsen, C.J. Murray, J.Carstensen, I.K.Petersen, J.Tougaard, S. Sveegaard, K.Edelvang, J.Egekvist, J.Olsen, M. Vinther, Z.Al-Hamdani, J.B.Jensen, J.O.Leth, B.C. Kaae, A.S. Olafsson, W.McClintock, C.Burt & D. Yocum(2020):ECOMAR: A data-driven framework forecosystem-based Maritime Spatial Planningin Danish marine waters.Results and conclusions froma development and demonstration project. NIVA Denmark Report, 81pp.

¹¹ Miljø- og fødevarerministeriet 2019. Danmarks Havstrategi II Første del. Side 82.

Fiskerne ser allerede en nedgang i fiskebestande. Kvoterne reduceres imens Råstofsektoren med denne havplan, for lov til at øge presset. Dette er ikke hverken hensigtsmæssigt for fiskeriet som erhverv, eller bæredygtigheden af menneskets brug af havet.

Da vi ikke "kun" har en klimakrise, men også en biodiversitetskrise, som skal løses, er det ikke en hverken langsigtet eller bæredygtig løsning at havplanen rammesætter ødelæggelsen af marin natur.

Det er heller ikke i tråd med målet i Havstrategidirektivet, hvis mål er at udvikle havstrategier med henblik på at: "Beskytte, bevare og forebygge forringelse af havmiljøet og, hvor det er muligt, genoprette marine økosystemer i områder, hvor de er blevet negativt påvirket".

Havplanen er på dette område heller ikke i tråd med EUs biodiversitetsstrategi, hvis mål er at en udnyttelse af havet skal være økosystembaseret, med mål om at reducere presset¹². Regeringen har tiltrådt rådskonklusioner på biodiversitetsstrategien¹³.

Af miljøvurderingen fremgår det at: "*Ved fuld udnyttelse af udviklingszonerne til råstofindvinding i disse områder, kan en væsentlig påvirkning af fiskebestandene ikke udelukkes. En nærmere analyse bør indgå i den senere sektorplanlægning for at afdække evt. påvirkninger af opvækstområder for fisk langs den jyske vestkyst*".

En plan med afsæt i en økosystembaseret vision, kan ikke parkere en sådanne analyser til senere undersøgelser. Så er planen hverken relevant eller brugbar.

Det er meningen af miljøvurderingen skal kortlægge de miljøkonsekvenser der er for Havplanen. Altså hvad er konsekvenserne ved at udlægge store områder til råstoffer. Men det gør miljøvurderingen ikke. Denne vurderingen parkeres til en senere proces.

Herved afviger planen fuldstændig fra det grundlæggende formål med planen og den økosystem-baseret tilgang.

Konkrete ændringsforslag:

I miljøvurderingen til havplanen fremgår det, at ved: "*Den jyske vestkyst er dog et vigtigt opvækstområde for fisk generelt, herunder for sild og rødspætte*"

FSK-PO mener, at det bør indføres at området også er *gydeplads* for de nævnte arter. Samt specifikt også nævne arterne tobis og torsk. Derudover er vestkysten og Nordsøen meget vigtige fiskepladser for de skånsomme kystfiskere. Det er der man høster skånsomt af havet (økosystemtjeneste), hvilket også bør indgå.

¹² I EUs [biodiversitetsstrategi](#) fremgår det at: Anvendelsen af en økosystembaseret tilgang til forvaltning under EU-lovgivningen vil reducere de negative indvirkninger af fiskeri, udvindingsaktiviteter og andre menneskelige aktiviteter, navnlig når det gælder følsomme arter og havbundshabitater. Til støtte herfor bør de nationale maritime fysiske planer, som medlemsstaterne skal fremlægge i 2021, sigte mod at dække alle maritime sektorer og aktiviteter såvel som områdebaserede foranstaltninger til bevarelse og forvaltning.

¹³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11829-2020-INIT/en/pdf>

I miljøvurderingen fremgår det også at: ”Der i Kattegat, Bælthavet, Øresund og Østersøen kun udlægges få udviklingszoner til råstofindvinding i områder, hvor silden potentielt gyder, og at det vurderes, at de udlagte områder til råstofindvinding ikke i forbindelse med senere indvindingsaktiviteter kan medføre væsentlige påvirkninger på sildens gydeområder”.

Heri er FSK-PO uenig. Det bør indføres at silden er i tilbagegang i Østersøen, og at ICES rådgiver om en nulkvote¹⁴. Primært grundet dårlig rekruttering. Silden gyder i havbunden og er meget specifik i område- og substratvalg. Hvis et område ødelægges vil det kunne påvirke silden i mere negativ retning. Der fiskes stort set ikke sild i indre danske farvande, efter flere års dårlig rekruttering til sildebestanden. Og Gilleleje filetfabrik er lukket. Så noget tyder på at sildens rekruttering fra lokale stammer i Østersø og Kattegatområdet er blevet påvirket. Dermed bør miljøvurderingen ændres på dette punkt, så den bliver mere oplyst.

Overordnet set bør de udpegede udviklingsområder til råstoffer kobles til kendte gyde- og opvækstpladser og kobles til rekrutteringen for fiskebestandene. Her bør man som minimum referere til ICES arbejde omkring opvækst og gydeområder. Eksempelvis er gydesuccesen for torsk faldet i de sidste 20 år¹⁵, hvilket ikke alene kan skyldes fiskeriet. Også tobis er særdeles vigtig at se på. Ud over at være en vigtig art for dansk fiskeri udgør tobis også en vigtig plads i bunden af havets fødekæde. Dette er fuldstændig fraværende i miljøvurderingen.

For råstofområderne bør miljøvurderingen derfor forbedres på flg. Områder:

- Havplanen bør indeholde en analyse af de samlede påvirkninger fra planlagte aktiviteter på forhånd, for at kunne *planlægge* sig ud af evt. konflikter så beslutningstagere kan tage et oplyst valg, baseret på fakta. Denne vurdering bør ikke parkeres til senere sektorimplementering af planens områder, som der lægges op til.
- Miljøvurderingen bør behandle effekterne af den markant øgede råstofindvinding på rekruttering til fiskebestandene, herunder målsætningerne i EUs fælles fiskeripolitik og havstrategidirektivet.
- Miljøvurderingen bør behandle påvirkning fra råstofindvinding på muligheden for at opnå god miljøtilstand (både på havbund, fiskebestande og andre relevante deskriptorer)
- Mere tilbundsgående analyser og information om råstofområders overlap med gyde, opvækst og fiskepladser, med inddragelse af viden fra relevante institutioner som ICES og DTU Aqua.
- En samlet miljøvurdering af konsekvenserne af udvidelsen af råstofpladserne, herunder hvordan denne påvirkning forstærkes af andre påvirkninger. (både fra land og vand)

¹⁴ ICES. 2021. Herring (*Clupea harengus*) in subdivisions 20-24, spring spawners (Skagerrak, Kattegat, and western Baltic). In Report of the ICES Advisory Committee, 2021. ICES Advice 2021, her.27.20-24, <https://doi.org/10.17895/ices.advice.7766>.

¹⁵ ICES. 2021. Cod (*Gadus morhua*) in Subarea 4, Division 7.d, and Subdivision 20 (North Sea, eastern English Channel, Skagerrak). In Report of the ICES Advisory Committee, 2021. ICES Advice 2021, cod.27.47d20. <https://doi.org/10.17895/ices.advice.7746>

- Der bør igangsættes et arbejde med at udvikle en bæredygtig råstofstrategi der sigter på en reduktion af presset og alternative løsninger på land, der sænker presset på havet.
- Ingen råstofindvinding på opvækst, gydepladser og på fiskepladser

Kulturbanker – opdræt skaldyr - smartfarms

Opdræt af skaldyr i vandsøjlen (AO) fylder meget i udkast til Havplan. 4800 kvadratkilometer af de danske fjorde og kystvande kan ifølge Havplansudkastet bruges til at opdrætte muslinger¹⁶. I miljøvurderingens gennemgang af mulige miljøpåvirkninger i afsnit 2.1.

Der er mangler i denne gennemgang. Og en række problemer, der også kan være ved opdræt er enten udeladt eller glemt.

Det fremgår blandt andet at: *"Udviklingszoner til dyrkning af muslinger på liner eller kultur- og omplantningsbanker kan forbedre vandkvaliteten, idet høst muslinger fjerner kvælstof fra vandsøjlen, hvilket har en indirekte positiv påvirkning af fiskebestandene"*.

Der er intet der kan bakke denne påstand op, idet fisk også er afhængig af en sund havbund, og da havbunden påvirkes negativt af opdræt af skaldyr, kender man i princippet ikke effekten på fisk.

Det fremgår heller ikke af miljøvurderingen at opdræt af skaldyr i vandsøjlen kan have en negativ effekt på havbunden, selvom der i Danmarks Havstrategi¹⁷ fremgår at: *"Opdræt af blåmuslinger i vandsøjlen medfører sedimentation af organisk stof under opdrætsanlægget, hvilket kan påvirke havbundens struktur samt iltforholdene. Dette kan have betydning for de bundlevnede dyr"*.

Det fremgår heller ikke at akvakultur i Havstrategien estimeres som "forstyrret havbund" under deskriptor 6. Eller at akvakultur i HELCOM regi vurderes som "tabt havbund".⁴

Muslingeopdræt ved udlægning af muslinger på havbunden er ligeledes ikke behandlet ordentligt i miljøvurderingen. Hvor de samme mangler som beskrevet ovenfor går igen.

Havplanen sikrer ikke mål i muslingepolitikken

I Muslingepolitikken¹⁸ er målet blandt andet at muslingeproduktion skal *"forvaltes helhedsorienteret, hvor forskellige produktionsformer i samspil skal sikre en mindre miljøpåvirkning"*. Hvis der udlægges muslingebanker uden at man samtidig tænker det sammen med det eksisterende muslingefiskeri lever dette ikke op til muslingepolitikkens mål

¹⁶ Nyhed. Danmarks Naturfredningsforening. Maj 2021. Regeringen vil lægge tusindvis af muslingefarme i danskernes fjorde og kystvande

¹⁷ Danmarks Havstrategi II. Første del. Miljø- og fødevarerministeriet 2019.

¹⁸ Målsætninger og forvaltningsprincipper for muslinge- og østersskraber og øvrig muslinge- og østersproduktion i og udenfor Natura 2000 områder. Udenrigsministeriet 2019.

om at få mindre miljøpåvirkning. Tværtimod vil presset stige. Man kunne netop have håbet på at havplanen ville samtænke disse to sektorer, for at sikre en mere bæredygtig fremtid for erhvervet. Det er ikke lykkedes.

FSK-PO ønsker at de danske kystvande skal genoprettes så de endnu engang kan blive et sundt spisekammer som de danske kystfiskere kan høste af. Ødelæggelse af havbund med smartfarms, linemuslingeopdræt og kulturbanker som der lægges op til i havplanen, truer fremtidens kystvande for at genoprettes.

Vi anbefaler derfor

- et stop for smartfarms og linemuslinger indtil der er mere viden om de langsigtede konsekvenser og en plan der sikre bæredygtighed (et stop som der pt. er for kulturbanker)
- at muslingepolitikens mål fra 2011 og 2019 om at forskellige produktionsformer i samspil skal sikre en mindre miljøpåvirkning følges og implementeres i havplanen,
- At man inkorporere alle de miljøpåvirkninger der er ved kulturproduktion i miljøvurderingen
- At man sikre en mulighed i havplanen for at etablere og teste bæredygtigheden af mindre havmarker, der arbejder med multitrofisk (muslinger og tang i rotation) dyrkning, der sigter på at producere mad til mennesker, evt. i de nu udlagte områder der pt er udlagt til opdræt af skaldyr i vandsøjlen¹⁹ (Ao).
- At havets areal ikke bruges til at etablere rensningsanlæg (smartfarms) for landbruget massive mængder af kvælstof. Havet skal primært bruges til produktion af mad, der dyrkes og høstes på en bæredygtig måde.

Kommentar til tabel 2.2. side 24

Miljøvurderingens tabel 2.2. der forsøger at opsummere kumulative effekter er ikke fyldestgørende. Kumulative effekter skal inddrage andre eksisterende og/eller godkendte planer, programmer og projekter. Der er en del mangler i tabellen.

Eksempelvis kan opsætning af havvind også føre positive ting med sig (modvirke klimaforandringer og fundamentet kan designes og lægges så de bidrager til mere biodiversitet)

Råstofindvinding kan føre til ændring af havbundens integritet, som det fremgår, men også påvirke fiskebestandene negativt idet gydepladser og levesteder ødelægges. Det bør fremføres at råstofindvinding opgøres som "tabt natur" under havstrategidirektivet.

Energigør kan også – hvis råstoffer til sænkekasser skal tages fra havet – negativt påvirke havbundens integritet, hvilket potentielt kan påvirke fiskebestandene negativt.

Fiskeri er ikke en del af tabel 2.2. Dette kan skyldes det er "eksisterende". Men siden fiskeri ifølge ØKOMAR er en af de største presfaktorer, bør denne påvirkning også indgå i denne tabel.

FSK-PO anbefaler at man genbesøger denne tabel, og sikre en fyldestgørende opgørelse over kumulative effekter.

¹⁹ Tha Nature Conservancy anbefaler multitrofiske systemer som en del af en bæredygtig akvakultur. [LINK](#).

Herunder også effekter der ikke oprinder i havet men stammer fra land. Havplanen har også til formål at tage hensyn til samspillet mellem land og hav. Derfor bør påvirkninger fra land også medtages i miljøvurderingen. Dette omhandler blandt andet næringsalte, udledninger af miljøfarlige stoffer fra industri og husholdning

Kommentar til tabel 2.3 Side 27.

Vurderingen i henhold til havstrategidirektivet er mangelfuld. Blandt andet mangler påvirkningen fra råstofindvindingen på havbundens intergritet (selv miljømålet i havstrategien hæfter sig op på indsamling af data vedr. tærkselværdier, men en påvirkning af denne deskriptor bør føres ind i denne tabel)

Miljømålet i Havstrategidirektivets descriptor 3, kommercielt udnyttede fiskebestande, mangler også. Havplanene må vurderes at påvirke dette miljømål negativt. Jf. den påvirkning på kommercielle fiskebestande som råstofindvindingen vil have (som fremgår på side 22 i miljøvurderingen)

Med venlig hilsen,

Hanne Winter
Biolog

